

ЦІННІСНІ АСПЕКТИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОЗНАКАМИ ОБДАРОВАНОСТІ

Нечаєва О.С. Ціннісні аспекти пізнавальної діяльності молодших школярів з ознаками обдарованості. У статті розглядаються особливості пізнавальної діяльності та її значення для формування ціннісно-сислової сфери інтелектуально обдарованої особистості на початковому етапі шкільного навчання. На основі аналізу літературних джерел і досвіду практичної роботи зроблено припущення про те, що формування і розвиток ціннісно-сислової сфери учнів з ознаками інтелектуальної обдарованості в значній мірі визначаються очікуваннями референтних дорослих, які здійснюють психологічний супровід дітей в молодшому шкільному віці. Наводяться дані про методи дослідження соціальних настанов батьків і вчителів, які стосуються творчого самовираження даної категорії учнів, сталих мотиваційних тенденцій і досягнень в інтелектуальній сфері, що характеризують досліджуваний віковий період.

Ключові слова: обдарована особистість, інтелектуальна обдарованість, пізнавальна діяльність, пізнавальна потреба, ціннісно-сислова сфера, ціннісне ставлення, інтеріоризація цінностей, соціальні настанови, мотивація.

Нечаева О.С. Ценностные аспекты познавательной деятельности младших школьников с признаками одаренности. В статье рассматриваются особенности познавательной деятельности и ее значение для формирования ценностно-смысловой сферы интеллектуально одаренной личности на начальном этапе школьного обучения. На основе анализа литературных источников и опыта практической работы делается предположение о том, что формирование и развитие ценностно-смысловой сферы учащихся с признаками интеллектуальной одаренности в значительной мере определяются ожиданиями референтных взрослых, которые осуществляют психологическое сопровождение детей в младшем школьном возрасте. Приводятся данные о методах исследования социальных установок родителей и учителей, касающиеся творческого самовыражения изучаемой категории учащихся, устойчивых мотивационных тенденций и достижений в интеллектуальной сфере, характеризующих данный возрастной период.

Ключевые слова: одаренная личность, интеллектуальная одаренность, познавательная деятельность, познавательная потребность, ценностно-смысловая сфера, ценностное отношение, интериоризация ценностей, социальные установки, мотивация.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Однією з актуальних проблем сучасного світу є інтелектуальний та особистісний розвиток обдарованих дітей різних вікових категорій. У багатьох дослідженнях зазначалося, що розвиток обдарованих відбувається дисгармонійно. Яскравою особливістю переважної кількості обдарованих дітей є наявність специфічних

проблем, зокрема некомпетентність або конфліктність у спілкуванні з однолітками, надмірна залежність від близьких дорослих, труднощі емоційної, поведінкової, діяльній саморегуляції тощо. Неоднаковими є і вікові, і особистісні прояви в залежності від рівня інтелектуальної обдарованості, яка в свою чергу впливає на ціннісне ставлення, настанови, орієнтири, вмотивованість учнів, на їх взаємодію із навколишнім світом.

Останні дослідження і публікації, виділення невирішених питань загальної проблеми, якій присвячується стаття. Вивченню проблеми становлення ціннісно-сислової сфери особистості приділяли увагу багато вітчизняних і зарубіжних науковців. Як центральне утворення особистості, що визначає напрям життєдіяльності людини ціннісно-сисловою сферу вивчали Г.О. Балл, І.Д. Бех, М.Й. Боришевський, З.С. Карпенко, Д.О. Леонтьєв, С.Д. Максименко, А. Маслоу, О.Л. Музика, В.В. Рибалка, К. Роджерс, С.Л. Рубінштейн, Р. Стернберг, В. Франкл та ін.

Дослідження даної проблеми науковцями відбувається в декількох напрямках: 1) вивчення природи ціннісно-сислових утворень; 2) дослідження динаміки і механізмів функціонування ціннісно-сислової сфери; 3) аналіз структурних компонентів ціннісно-сислової сфери особистості, їх взаємозв'язків.

Так, ціннісно-сислова сфера, являючи собою інтегральне утворення особистості, містить цілий ряд структурних компонентів і змістовних характеристик, до яких відносять цінності-знання, цінності-мотиви, цінності-цілі і цінності-сисли. Кожен в свою чергу наповнений конкретним сислоутворюючим змістом. Таким змістом, на ряду з духовністю, комфортом, існуванням, самоздійсненням є і процес пізнання, значення якого для формування обдарованої особистості в межах початкового періоду шкільного навчання ми і розглянемо.

Пізнавальна діяльність є провідною в період молодшого шкільного віку. Вона спрямована на дослідження того, що викликає зацікавленість, а також на усвідомлення тих чи інших аспектів життєдіяльності дитини. Вся учбова діяльність молодшого школяра націлена на заохочення й мотивування учня щодо проявів пізнавальної активності й збереження тенденцій до її зростання. В зазначений віковий період пізнавальна діяльність активно підкріплюється і стимулюється. В контексті вивчення психологічних особливостей обдарованих досить часто постає питання розрізнення потреби у пізнанні як вікової властивості особистості і як індивідуальної характеристики розвитку.

К.Г. Юнг в статті «Феномен обдарованості» розглядає високу пізнавальну мотивацію обдарованих дітей як таку, що має захисний або компенсаторний характер в розвитку конкретної дитини, інакше кажучи, розглядає прояви високої пізнавальної активності як один із способів зниження внутрішньоособистісної тривожності [13].

Аналіз феномену обдарованості з точки зору самого процесу пізнавальної діяльності, а не його результату здійснює А.А. Северний з групою співавторів. Науковці виділяють так звану «базисну обдарованість» і розглядають її як здатність індивіда пережити особливі стани свідомості, які супроводжуються специфічними змінами емоційного фону і викликають різку активацію «предметної обдарованості», а саме здатності індивіда продукувати нові для нього знання і вміння, що виходять за

межі індивідуального навчання (за матеріалами конференції «Uzdolnienia. Intelktualne i tworcze». Warszawa. 1998).

Відповідно даному науковому погляду в основу процесу пізнання і творчості покладені певні стани, які супроводжуються відчуженням особистості від навколишньої дійсності, а також певним звуженням кола свідомості у зв'язку із заглибленням у власний внутрішній світ. Стани, які описують науковці характеризуються особливим емоційним підйомом, напруженням, яке сприймається позитивно. Пізнавальна потреба, яка має в основі подібні стани може приймати нав'язливий характер, що стимулює пошук засобів для її задоволення.

Ще один погляд на розумову активність в своїх роботах висловлює В.С. Юркевич [14]. Науковець розглядає неймовірне прагнення до пізнання як найяскравішу характеристику обдарованої дитини, від якої значною мірою залежить розвиток її здібностей. Потреба дитини в розумовому напруженні і потреба в пізнанні співіснують і доповнюють одна одну. В обдарованої дитини такі потреби характеризуються високою інтенсивністю. Це має прояв у високій інтелектуальній працездатності, наданні переваги пізнавальній діяльності на противагу спілкуванню з однолітками, ігровим видами діяльності тощо.

Б.С. Круглов займався вивченням здатності людини виділяти з безлічі явищ ті, що задовольняють її потреби й інтереси, тобто представляють для неї певну цінність. Перетворення цих потреб й інтересів у відповідну структуру в залежності від умов існування, найближчих і віддалених цілей свого життя, можливостей їх реалізації Б.С.Круглов визначав як процес інтеріоризації цінностей, який сам по собі є усвідомленим [4].

Б.Г. Ананьєв зазначає, що "формування особистості шляхом інтеріоризації – присвоєння продуктів суспільного досвіду і культури в процесі виховання та навчання – є разом з тим засвоєнням певних позицій, ролей і функцій, сукупність яких характеризує її соціальну структуру. Всі сфери мотивації та цінностей детерміновані саме цим суспільним становленням особистості" [2].

Така здатність може реалізуватися лише за наявністю достатньо високого рівня особистісного розвитку, що включає певний ступінь сформованості вищих психічних функцій, свідомості і соціально-психологічної зрілості. Але ж діти молодшого шкільного віку, вступаючи до школи, лише включаються в систему суспільних стосунків, відбувається пошук власної позиції в суспільстві. В процесі навчання відбувається формування інтелектуальних і пізнавальних здібностей. Виконання однакових з іншими завдань є для дитини новою формою діяльності і спілкування, яка сприяє формуванню колективізму. Наряду з цим інтенсивно розвиваються й інші особливості особистості: відбувається подальше засвоєння моральних норм, і на цій основі закладається фундамент моральної поведінки. Подальший розвиток отримують вищі почуття – інтелектуальні, естетичні, моральні, що сприяє формуванню ціннісних орієнтацій. Як зазначає Р.С. Немов, «...через учіння в ці роки опосередковується вся система відносин дитини з оточуючими його дорослими» [11].

Формулювання цілей і постановка завдань статті. Вивчення особливостей процесу пізнання, його ролі і значення в розвитку ціннісно-сислової сфери молодших

школярів з ознаками інтелектуальної обдарованості є основною метою нашого дослідження. Також планується дослідити вплив соціальних очікувань на формування цінностей дітей з випереджаючими темпами розвитку і становлення їх ціннісної сфери в цілому.

Передбачається, що формування й розвиток ціннісної сфери молодших школярів з ознаками інтелектуальної обдарованості значною мірою визначається соціальними очікуваннями референтних дорослих, які здійснюють психологічний супровід дитини в цьому віці. Також можна припустити, що батьківські очікування у відношенні учнів, які відрізняються випереджаючими темпами інтелектуального розвитку, стосуються передусім творчого самовираження дитини, сталих мотиваційних тенденцій і досягнень в інтелектуальній сфері, притаманних цьому віковому періоду.

Виклад методики і результатів досліджень. Нами було проведено пілотажне дослідження, в якому взяли участь 94 учня молодшого шкільного віку, 16 з яких характеризуються високим інтелектуальним потенціалом, пізнавальною активністю і мотиваційною спрямованістю.

Реалізація мети дослідження відбувалася за двома напрямками:

1. *Визначення соціальних очікувань батьків і вчителів у відношенні процесу становлення інтелектуально обдарованого молодшого школяра.*

Для цього було проведено анкетування щодо вивчення співвідношення настанов учнів і соціальних очікувань батьків і визначення ступеню впливу таких очікувань на формування ціннісного ставлення молодших школярів:

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ	
1	<p><i>Як Ви оцінюєте рівень інтелектуального розвитку Вашої дитини (потрібне підкресліть)?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - високий; - вищій за середній; - середній; - нижчій за середній; - низький.
2	<p><i>Визначте пріоритетні напрямки розвитку і виховання стосовно Вашої дитини (нумерація від 1 до 10, де 1 – найбільший пріоритет, 10 – найменший):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розкриття власної індивідуальності й неповторності дитини - слухняність, старанність, чітке виконання завдань дорослих - уміння долати труднощі в навчанні й спілкуванні - інтелектуальний розвиток - фізичне здоров'я - відповідність вимогам сучасної освіти - вихованість, чемність, уважність до проблем, потреб та інтересів інших - уміння дитини адаптуватись в новому колективі - розвиток комунікативних здібностей - розвиток креативних здібностей

3	<p><i>Яку форму навчання Ви вважаєте найбільш доцільною у відношенні Вашої дитини (потрібне підкресліть і поясніть свій вибір):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - звичайна - індивідуальна - дистанційна - екстернат
4	<p><i>Визначте своє ставлення до оцінювання Вашої дитини (потрібне підкресліть або надайте власну відповідь):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вважаю це дуже важливим, оскільки оцінка – це показник успішності моєї дитини в навчанні; - мені байдуже, які оцінки отримує моя дитина, оскільки оцінка не здатна визначити ступінь індивідуальності і унікальності моєї дитини; - оцінка має певне значення для контролю знань і підкріплення мотивації до навчання, але це не досконалий критерій визначення успішності дитини; - власна відповідь:
5	<p><i>З якими труднощами в навчанні і вихованні ви вже зіштовхувались (потрібне підкреслити):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - неприянь до школи; - підвищена потреба в увазі дорослих; - нетерпимість дитини до інших дітей, які характеризуються нижчим рівнем інтелектуального розвитку; - нездатність до регулярної «рутинної роботи», відсутність наполегливості, готовності до подолання труднощів; - ігнорування або недооцінка специфічних інтелектуальних або психологічних особливостей моєї дитини педагогами та іншими дорослими; - комунікативні труднощі, схильність до індивідуалізму, егоцентризму; - недостатній рівень відповідальності; - зацікавленість складними іграми і відсутність інтересу до того, чим захоплюються однолітки; - невідповідність між фізичним, інтелектуальним і соціальним розвитком; - встановлення дитиною завищених, нереалістичних цілей; - надчутливість, підвищена сприйнятливність до сенсорних стимулів; - надмірно критичне ставлення до себе і до оточуючих; - побоювання зробити помилку; - уникання будь-яких видів діяльності, крім тих, які викликають інтерес; - проблеми побуту, самообслуговування, рішення найпростіших життєвих проблем; - проблема спілкування з дорослими.
6	<p><i>Опишіть Ваші очікування відносно Вашої дитини:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - на найближчу перспективу: - на подальшу перспективу:

На основі аналізу даних анкетування, бесід, спостереження й багаторічного досвіду роботи можна виділити декілька категорій батьківського ставлення до дитини з ознаками інтелектуальної обдарованості, а також їх відповідності ціннісним настановам самої дитини:

а) Відмова батьків від визнання особливих здібностей дитини, ігнорування наявності ознак обдарованості, опір визнанню дитини обдарованою. В таких випадках в дитини нерідко відбувається так зване «перенесення» очікування допомоги й підтримки на іншого значущого дорослого, від якого вона отримує належне визнання. В стосунках з батьками дитина встановлює комунікативні бар'єри і велику психологічну дистанцію.

б) Заохочення дитини лише до однієї сфери, яка на думку батьків є найбільш пріоритетною. В даному випадку існує ризик невідповідності тієї сфери, яку «обрали» батьки для своєї дитини і тих здібностей, які насправді виражені й складають основу обдарованості. Надмірна увага до однієї здібності дитини впливає й на її самосприйняття, самооцінку, формування Я-концепції. Внаслідок цього розвивається невротичне бажання завжди бути першою, що вмотивовано бажанням заслужити увагу батьків й отримати визнання оточення.

в) Особлива увага до розумових здібностей дитини, піклування про розвиток дитини, зацікавленість в її успіхах і гордість за її досягнення, інтерес (інколи надмірний) до шкільного життя, особливо в аспекті, пов'язаному з набуттям знань, оцінювання складності і кількості домашнього завдання, контролювання ставлення до дитини педагогів й однолітків, аналіз якості навчання і особистості вчителя. Найчастіше така ситуація властива батькам, які самі недостатньо реалізувалися і життя дитини замінює їм їх власне. Таким ставленням батьки несвідомо протиставляють дитину одноліткам й педагогам, що і стає нерідко основною причиною соціальної дезадаптації. Окрім того дитина боїться не виправдати очікувань батьків, що також призводить до підвищеної тривожності й невротичних станів.

г) Уважне, але критичне ставлення до дитини, аналіз успіхів і недоліків дитини. Часто таких батьків турбують проблеми спілкування дитини, її егоїзм та інші негативні прояви. Батьки концентруються на вирішенні соціальних проблем дитини, що в окремих випадках призводить до втрати або недостатньої реалізації інтелектуального потенціалу обдарованих.

2. *Вивчення ціннісного ставлення учнів з ознаками інтелектуальної обдарованості в період молодшого шкільного віку. Для цього була розроблена анкета №2.*

Ціннісне ставлення належить до об'єктивних цінностей суспільства і знаходить своє вираження в їх усвідомленні та переживанні як потреби, що мотивує поведінку і програмує майбутнє особистості. Це найважливіша характеристика особистості, оскільки визначає її поведінку і ставлення до навколишнього світу.

Виходячи з проведеного теоретичного аналізу, бесід з батьками, вчителями, результатами анкетувань і безпосередньо спостереження, пріоритетною цінністю дитини з ознаками інтелектуальної обдарованості є внутрішнє спонукання учня до власного розвитку морального, духовного, інтелектуального, що має прояв у високій

пізнавальній активності і свідомому ставленні дитини до навколишнього світу, яке має переважно пошуковий характер.

Оскільки, за результатами учнівського анкетування більше 80% учнів передбачають найважливішим очікуванням своїх батьків власні високі оцінки, ми внесли в анкету для батьків пункт, де останні мають висловити своє ставлення до оцінок, які отримує дитина.

Наряду з інтелектуальним розвитком і розкриттям потенціалу дитини батьки учнів з ознаками інтелектуальної обдарованості однією з найважливіших цінностей виділяють «вміння дитини адаптуватися до нових умов і нового оточення». Тому було дещо розширене питання про наявність специфічних психологічних проблем обдарованих, що надасть можливість детальніше проаналізувати коло труднощів, пов'язаних безпосередньо з адаптацією дитини до умов шкільного навчання.

Анкета №2.

АНКЕТА ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ВИЯВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ОЧІКУВАНЬ	
<i>Вам пропонується закінчити речення. Не розмірковуйте довго. Намагайтесь зафіксувати першу відповідь, яка спала на думку.</i>	
1	Мої батьки сподіваються, що я...
2	Коли я досягаю успіхів у навчанні, мій тато...
3	Мама завжди дуже задоволена, якщо у мене...
4	Найбільше тато цінує в мені те, що...
5	Коли я хочу зробити батькам щось приємне, я намагаюсь...
6	Моя мама завжди радіє, коли я нарешті досягаю успіхів в...
7	Мого тата інколи дратує, коли я не можу...
8	Мої батьки пишалися би мною, якщо б я...
9	Коли мене спіткає невдача, мама завжди ...
10	Більш за все мої батьки хотіли б, щоб я...

Висновки і подальші перспективи досліджень. Ціннісне ставлення референтних дорослих до розвитку інтелектуальних здібностей і моральних якостей дитини суттєвою мірою впливає і підкріплює її прагнення здобувати нову інформацію, здійснювати пошукову діяльність, активно пізнавати світ, а також отримувати задоволення від можливості долати труднощі, розвиваючи власний інтелектуальний потенціал. Не менш важливою особистістю дитини з ознаками інтелектуальної обдарованості у зазначеному віці є бажання не лише виконувати тактичні завдання, але й набувати навички стратегічного мислення. В даному контексті цінності набувають не лише доведення справи або учбової задачі до повноцінного результату і фіксації на ньому, але й доведення його до досконалості, особливо якщо це стосується інтелектуальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Алексеева В.Г. Ценностные ориентации как фактор жизнедеятельности и развития личности / В.Г. Алексеева // Психологический журнал. – 1984. – Т.5. – № 5. – С. 63-70.
2. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания / Б.Г. Ананьев. – М.: Наука, 1977. – 344 с.
3. Клименко И.Ф. Генезис ценностных ориентаций, исследование отношения к норме социального поведения на разных этапах социального развития человека / И.Ф. Клименко // К проблеме формирования ценностных ориентаций и социальной активности личности. – М., 1992. – С. 3-12.
4. Круглов Б.С. Социальная направленность личности. / Б.С.Круглов. Формирование личности старшеклассника. – М., 1989. – С. 12-14.
5. Крутецкий В.А. Психология обучения и воспитания школьников / В.А. Крутецкий. – М., 1976. – 192 с.
6. Леонтьев А.Н. Деятельность, сознание, личность / А.Н. Леонтьев. – М., 1975. – 304 с.
7. Моляко В.А. Проблемы психологии творчества и разработка подхода к изучению одаренности / В.А. Моляко // Вопр.психол. – 1994. – № 5. – С. 86-95.
8. Моральные ценности и личность / Под ред. А.И. Титаренко, Б.О. Николаичева. – М., 1994. – 176 с.
9. Музика О.Л. Програма ціннісної підтримки розвитку здібностей та обдарованості «Три кроки» / О.Л. Музика. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 34 с.
10. Музика О.Л. Проектування проблемноорієнтованих технік ціннісної підтримки розвитку здібностей / О.Л. Музика. // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – №17 (41). – Ч.І. – С. 128-135.
11. Немов Р.С. Психология. в 2-х т., Т. 1. / Р.С. Немов. – М., 1994. – 576 с.
12. Серый А.В., Яницкий М.С. Ценностно-смысловая сфера личности / А.В. Серый. Учебное пособие – Кемерово: Кемеровский государственный университет, 1999. – 92 с.
13. Юнг К.Г. Феномен одаренности / К.Г. Юнг. Конфликты детской души. – М., 1997.
14. Юркевич В.С. Работа психолога с одаренными детьми и подростками / В.С. Юркевич // Одаренный ребенок. – № 2. – 2004.
15. Якимова Т.В. Феномен познавательной аддикции в развитии интеллектуально одаренных подростков / Т.В. Якимова // Консультативная психология и психотерапия. – 2010. – № 1. – С. 121–136.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Alekseeva V.G. Tsennostnyie orientatsii kak faktor zhiznedeyatel'nosti i razvitiya lichnosti / V.G. Alekseeva // Psihologicheskii zhurnal. – 1984. – Т.5. – № 5. – С. 63-70.
2. Anan'ev B.G. O problemah sovremennogo chelovekoznaniiya / B.G. Anan'ev. – М.: Nauka, 1977. – 344 с.
3. Klimenko I.F. Genezis tsennostnyih orientatsiy, issledovanie otnosheniya k norme sotsial'nogo povedeniya na raznyih etapah sotsial'nogo razvitiya cheloveka / I.F. Klimenko // K probleme formirovaniya tsennostnyih orientatsiy i sotsial'noy aktivnosti lichnosti. – М., 1992. – С. 3-12.
12. Kruglov B.S. Sotsial'naya napravlennost lichnosti. / B.S.Kruglov. Formirovanie lichnosti

- starsheklasnika. – M., 1989. – S. 12-14.
13. Krutetskiy V.A. Psihologiya obucheniya i vospitaniya shkolnikov / V.A. Krutetskiy. – M., 1976. – 192 s.
 14. Leontev A.N. Deyatel'nost, soznanie, lichnost / A.N. Leontev. – M., 1975. – 304 s.
 15. Molyako V.A. Problemyi psihologii tvorchestva i razrabotka podhoda k izucheniyu odarennosti / V.A. Molyako // Vopr.psihol. – 1994. – # 5. – S. 86-95.
 16. Moralnyie tsennosti i lichnost / Pod red. A.I. Titarenko, B.O. Nikolaicheva. – M., 1994. – 176 s.
 17. Muzyka O.L. Programa tslnnsnoYi pldtrimki rozvitku zdlnnostey ta obdarovanosti «Tri kroki» / O.L. Muzyka. – Zhitomir: Vid-vo ZhDU Im. I. Franka, 2008. – 34 s.
 18. Muzyka O.L. Proektuvannya problemnooriEntovanih tehnik tslnnsnoYi pldtrimki rozvitku zdlnnostey / O.L. Muzyka. // Naukoviy chasopis NPU Imeni M.P. Dragomanova. Seriya №12. Psihologichni nauki: Zb. naukovih prats. – K.: NPU Imeni M.P. Dragomanova, 2007. – № 17 (41). – Ch.I. – S. 128-135.
 19. Nemov R.S. Psihologiya. v 2-h t., T. 1. / R.S. Nemov. – M., 1994. – 576 s.
 20. Seryiy A.V., Yanitskiy M.S. Tsennostno-smyslovaya sfera lichnosti / A.V. Seryiy. Uchebnoe posobie – Kemerovo: Kemerovskiy gosudarstvenniy universitet, 1999. – 92 s.
 21. Yung K.G. Fenomen odarennosti / K.G. Yung. Konflikty detskoy dushi. – M., 1997.
 22. Yurkevich V.S. Rabota psihologa s odarennyimi detmi i podrostkami / V.S. Yurkevich // Odarenniy rebenok. – № 2. – 2004.
 23. Yakimova T.V. Fenomen poznavatel'noy addiktzii v razvitii intellektualno odarennyih podrostkov / T.V. Yakimova // Konsultativnaya psihologiya i psihoterapiya. – 2010. – №1. – S. 121–136.

Nechayeva O.S. Value aspects of learning of younger pupils with signs of endowments. The features of cognitive activity and its importance for the formation and development of intellectually gifted person at an early stage of schooling are considered in this article. Several scientific positions on cognitive functions in the context of talent are highlighted. The concept of "value treatment" as the most important personality characteristics that determines human behavior and its relationship to the world is described in detail. We also consider the process of interiorization of values, which is the transformation of human needs and interests of a structure depending on the conditions of existence, immediate and distant goals of their lives and their feasibility. The analysis of the literature and practical experience has been suggested that the formation and development of value-semantic sphere of students with symptoms of Intellectual giftedness is largely determined by expectations reference adults who perform psychological support for children in the early school years. The data of the methods of social attitudes of parents and teachers on this category of students related to creative expression child, sustainable motivational trends and developments in the intellectual sphere, characterizing the analyzed age period are given. The primary examination results of students, parents and teachers, which took place in two areas are described: 1) definition of social attitudes of parents and teachers regarding the process of becoming a junior student with signs of intellectual giftedness; 2) study the value treatment of students with symptoms of intellectual talent in the period of primary school age.

Keywords: gifted personality, intellectual talent, cognitive activity, cognitive needs, value-semantic sphere, value attitude interiorization of values, social attitudes, motivation.